

U.G. 3rd Semester Examination - 2024

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-5

[CBCS]

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च यथारुचि दश प्रश्नाः समाधेयाः :

2×10=20

- मारीचः कः आसीत्?
- “अस्यां मे महती स्वता” — इति कस्यः कां प्रति उक्तिः?
- टीकां लिखतु- समुद्रगृहम्।
- वासवदत्ता केन नाम्ना छद्मपरिचये कस्य सकाशे न्यासरूपेण उपन्यस्ता?
- काञ्चुकीयः कः?
- यौगन्धरायणः कथं वासवदत्तामाश्रमपदं नीतवान्?
- ‘स्वसुखनिरभिलाषः’ इत्यत्र समासनाम सविग्रहं लेख्यम्।
- ब्रह्मचारी कस्मान्नगरात् कथं प्रत्यागतः?

[Turn Over]

- ix) अभिज्ञानशकुन्तले विदूषकस्य नाम किमस्ति? स दुष्यन्ताय किं सम्बोधनपदं प्रयुक्तवान्?
- x) उदयनस्य वीणाया नाम किम् आसीत्?
- xi) पतिगृहगमनकाले शकुन्तलायै कैः किं किं दत्तम्?
- xii) भरतवाक्यं तावत् किम्?
- xiii) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटके उल्लिखितानि शिवस्य अष्टौ रूपाणि उल्लिख्यन्ताम्?
- xiv) अभिज्ञानशकुन्तलस्य प्रस्तावनाया नाम किम्?
- xv) “अपि सन्निहितोऽत्र कुलपतिः?” इति कं प्रति कस्य उक्तिः?
2. यथामति सुरगिरा वङ्गभाषया आङ्ग्लभाषया वा चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः $5 \times 4 = 20$

- i) वङ्गभाषया आङ्ग्लभाषया वा यथेच्छमेकस्य अनुवादः कार्यः :
- a) रम्यान्तरः कमलिनीहरितैः सरोभिः
छायाद्रुमैर्नियमितार्कमरीचतापः।
भूयात्कुशेशयरजोमृदुरेणुरस्याः
शान्तानुकूलपवनश्च शिवश्च पन्थाः॥
- b) चलापाङ्गां दृष्टिं स्पृशसि बहुशो बेपथुमतीं
रहस्याख्यायीव स्वनसि मृदु कर्णान्तिकचरः।
करं व्याधुन्वत्याः पिवसि रतिसर्वस्वमधरं
वयं तत्त्वान्वेषामधुकर! हतास्त्वं खलु कृती॥

- ii) विशाखदत्तकृतिमुपस्थापयत।
- iii) स्वप्रवासवदत्ते ब्रह्मचारिवृत्तान्तं सतात्पर्यमुपस्थापयत।
- iv) वङ्गभाषया आङ्ग्लभाषया वा यथेच्छमेकस्य अनुवादः कार्यः :
- a) उपेत्य नागेन्द्रतुरङ्गतीर्णे तमारुणिं दारुणकर्मदक्षम्।
विकीर्णवाणोग्रतरङ्गभङ्गे महार्णवाभे युधि नाशयामि॥
- b) नैवेदानीं दुःखिताश्चक्रवाका नैवाप्यन्ये स्त्रीविशेषैर्वियुक्ताः।
धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता भर्तृस्त्रेहात्सा हि दग्धाप्यदग्धा॥
- v) ‘यथेच्छमेकमवलम्ब्य संक्षिप्तां टीकां लिखत :
- a) भासनाटकचक्रम्
b) अश्वघोषः
c) भवभूतिः
- vi) संक्षेपेण यथेच्छमेकमवलम्ब्य टीकां लिखतुः
- a) मुद्राराक्षसम्
b) भट्टनारयणः
c) शूद्रकः
3. यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य समाधानं विधेयम्। द्वयोः प्रश्नयोरेकस्य उत्तरं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम् : $10 \times 2 = 20$
- i) a) यथेच्छमेकस्य सुरगिरा देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या : $6 \times 1 = 6$
- अर्थो हि कन्या परकीय एव
तामद्य सम्प्रेष्य परिग्रहीतुः।
जातो ममायं विशदः प्रकामं
प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा॥

अथवा

पूर्व त्वयाव्यभिचमसं गतमेवमासी च्छ्लोध्यं गमिष्यसि
कालक्रमेण जगतः पुनर्विजयेनभर्तुः परिवर्तमाना।
चक्रारपंक्तिरिव गच्छति भाष्यपंक्तिः॥

b) यथेच्छमेकस्याः पङ्क्तेः भावसम्प्रसारणं कार्यम् :

$$4 \times 1 = 4$$

सतां हि सन्देहपदेषु वस्तुषु प्रमाणमन्तःकरणप्रवृत्तयः।

अथवा

दुःखं न्यासस्य रक्षाणम्।

- ii) दुर्वाससः अभिशापवृत्तान्तस्य नाटकीयतात्पर्यं प्रतिपादयत।
 - iii) भासस्य रचनाशैलीं प्रतिपादयत।
 - iv) हंसपदिका का? अभिज्ञानशकुन्तले हंसपदिकागीतस्य नाटकीयतात्पर्यं प्रतिपादयत।
-